

Πώς να γλεντήσει άνθρωπος με την αυστηρή ποτοαπαγόρευση που χρόνια τώρα ίσχυε στην απέραντη χώρα; Πάνω από δύο αιώνες, οι νόμοι του Γιου εξασφάλιζαν ασφάλεια, διάρκεια, απομόνωση αλλά και στασιμότητα στην Τιέν Χούα, το κράτος «Κάτω από τους Ουρανούς» που έμελλε να το πούνε Κίνα. Στο νησί των Κεφτί που εμείς το λέμε Κρήτη, τολμηροί ναυτικοί γλεντούσαν την άφιξή τους στο λιμάνι, αδειάζοντας τον ένα μετά τον άλλο τους πίθους με το κρασί. Είχαν γλιτώσει από την καινούρια φουρνιά των πολέμων που σάρωναν τις αγορές της Ανατολής και του Νότου κι είχαν δαμάσει τα κύματα της Μεσογείου. Πουθενά σ' όλη τη Γη δεν ήξεραν ότι εκείνη η σημαδιακή ημέρα ήταν η Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ. Πολύ περισσότερο, που κανένας τους δεν μπορούσε να φανταστεί ότι ο Χριστός θα γεννιόταν είκοσι αιώνες αργότερα.

Απλωμένη ανάμεσα στις οροσειρές Βορρά και Δύσης και τον ωκεανό που την αγκάλιαζε απ' τ' ανατολικά και νότια, η Τιέν Χούα ζούσε στους νωχελικούς ρυθμούς της δυναστείας των Χσία. Είχαν προηγηθεί πέντε μυθικοί άρχοντες στη σειρά, που καθένας έβαλε το δικό του λιθαράκι στη μετατροπή των απολίτιστων κατοίκων σε πολιτισμένους ανθρώπους. Ο Σουν, ο τελευταίος από τους πέντε, βάλθηκε να τιθασει τον Κίτρινο ποταμό, που κατέστρεφε τη χώρα με τις πλημμύρες του. Τον βοήθησε σ' αυτό ο σοφός μηχανικός Γιου που έκοψε εννιά βουνά, σχημάτισε εννιά λίμνες και διαίρεσε τον φονιά ποταμό σε εννιά αρδευτικά κανάλια, μετατρέποντας την απειλή σε ευλογία. «Χωρίς τον Γιου, όλοι θα είχαμε γίνει ψάρια», λένε ακόμα και σήμερα στην Κίνα. Φυσικό ήταν ο τελευταίος των μυθικών αρχόντων να ορίσει διάδοχό του τον Γιου. Πρέπει να έγινε στα 2205 π.Χ. Δημιουργήθηκε έτσι η δυναστεία των Χσία.

Ο Γιου συνέχιζε να βασιλεύει, όταν ένας τετραπέρατος Κινέζος ανακάλυψε τον τρόπο, με τον οποίο μπορούσε από το ρύζι να παρασκευάσει οινόπνευμα. Ενθουσιασμένος, πήρε μια γερή παρτίδα και την πρόσφερε στον βασιλιά του. Ο Γιου ήπιε λίγο κι αποσύρθηκε. Σπάνια τον είχαν δει τόσο θυμωμένο, όταν ξαναεμφανίστηκε. Έχυσε το οινόπνευμα στο χώμα, διέταξε να εξοριστεί ο εφευρέτης, επέβαλε άμεση ποτοαπαγόρευση σε ολόκληρη την επικράτεια και προφήτευσε:

«Θα έρθει μια μέρα που το δηλητήριο αυτό θα στοιχίσει σε κάποιον το βασίλειό του».

Η ποτοαπαγόρευση ίσχυε ακόμα, την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ. Φυσικά, το βελτιωμένο κινεζικό ημερολόγιο άλλα έλεγε. Δεν ήταν παρά μια συνηθισμένη μέρα σαν όλες τις άλλες. Οι έμποροι προσπαθούσαν να κλέψουν στο ζύγι, οι τοπογράφοι μετρούσαν τα οικόπεδα και οι μαθητές δέχονταν αδιαμαρτύρητα τη μαστίγωση, όταν τους έπιαναν αδιάβαστους.

Άλλωστε, το μήκος της ουράς του μαστίγιου είχε δραστικά περιοριστεί από την εποχή του τελευταίου μυθικού άρχοντα, οπότε ο πόνος γινόταν ανεκτός. Και βέβαια, στα κρυφά, όλο και κάποιοι έφτιαχναν παράνομο οινόπνευμα για να γεμίσουν τις ατέλειωτες ώρες της ανίας τους. Το ποτό έβρισκε όλο και περισσότερους οπαδούς. Στα χρόνια του Τσιέχ Κουνέι, είχε πια νομιμοποιηθεί.

Ο Τσιέχ Κουνέι ήταν ο τελευταίος απόγονος του σοφού μηχανικού Γιου. Ιδιότροπος, μπεκρής, ρέκτης των οργίων, ένας αληθινός αιμοσταγής δικτάτορας, που ανέβηκε στον θρόνο της Τιέν Χούα γύρω στα 1818 π.Χ.. Στα 1766, μαζί με τη γυναίκα του, οργάνωσε μια ακόμα μαζική δολοφονία για να διασκεδάσει: Έβαλε και γέμισαν μια λίμνη με το απαγορευμένο ποτό. Κι ανάγκασε τρεις χιλιάδες Κινέζους να βουτήξουν στη λίμνη και να τη διασχίσουν. Πνίγηκαν όλοι. Ανατράπηκε όμως κι ο βασιλιάς από το αγριεμένο πλήθος και δικαιώθηκε η προφητεία του Γιου. Ξεκίνησε η εποχή των Σανγκ.

Οι βίαιες αλλαγές είχαν δρομολογηθεί νωρίτερα, στη Δύση. Την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ. υπήρχαν ακόμη κάποιοι που αναπολούσαν τη δόξα των πόλεων - κρατών των Σουμερίων: Εριντού, Ουρ, Ουρούκ, Λάρσαν, Λαγκάς και Κις είναι τα ονόματα μερικών από τις πιο ένδοξες πόλεις που αναπτύχθηκαν εκεί όπου ο Τίγρης ποταμός πλησιάζει πολύ κοντά στον Ευφράτη. Πότε η μια, πότε η άλλη, κυριαρχούσαν πάνω στους γείτονές τους κι έστηναν πρόσκαιρες αυτοκρατορίες.

Πενταόροφα κτίρια κτισμένα με τη μορφή των σημερινών ρετιρέ κοσμούσαν τα κέντρα των βασιλείων. Το τελευταίο ανήκε στον θεό και μόνο οι μυημένοι το περπατούσαν. Το προτελευταίο ήταν του βασιλιά. Το από κάτω, του αρχιερέα. Το ιερατείο ήταν καθαρά σουμεριακή εφεύρεση και χρησίμευε για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις κινήσεις μέσα στο βασίλειο: Ο τοπικός ιερέας ανέφερε στον προϊστάμενό του, αυτός στον έπαρχο ιερέα και με τη μορφή της πυραμίδας, οι πληροφορίες έφταναν στον αρχιερέα που αναφερόταν στον βασιλιά, ο οποίος γνώριζε τα πάντα, χιλιάδες χρόνια πριν από τον αιώνα της πληροφορικής.

Κάποια στιγμή, ένας χάκερ αρχιερέας ξεκίνησε να δίνει λάθος πληροφορίες στον βασιλιά. Άλλα γίνονταν κι άλλα του έλεγε. Δεν γνωρίζουμε, αν ποτέ ο βασιλιάς έμαθε την αλήθεια. Το βέβαιο είναι ότι ανατράπηκε. Στο Λαγκάς, τελευταίος αγαθός βασιλιάς ήταν ο Ουρουγκακίνα. Τον ανέτρεψε με αιματηρή εισβολή ο Λουγκάλ Ζαγκιζί. Στα κεντρικά κτίρια,

τα προτελευταία ρετιρέ ενώθηκαν με τα από κάτω και οι άρχοντες ονομάστηκαν «βασιλιάδες – ιερείς». Οι πύλες στένεψαν, ώστε μόνο ένας να χωρά να περάσει, αφού πρώτα του γινόταν σωματικός έλεγχος ότι δεν οπλοφορεί. Ο μονάρχης ήταν ασφαλής στα, μαζί με το θεϊκό, τρία ρετιρέ της μεζονέτας του αλλά κινδύνευε να δολοφονηθεί μόλις έβγαινε έξω ή να σκοτωθεί σε μια από τις συνεχείς μάχες που αναγκαζόταν να δίνει με τους γείτονες.

Ο Σαργκόν ήταν αυτός που ανέτρεψε την κατάσταση. Στην αυτοβιογραφία του, χίλια χρόνια πριν από τον Μωϋσή, διηγείται ότι «η φτωχή και απλή» μάνα του τον «έφερε στον κόσμο κρυφά». Τον έβαλε «σε ένα καλάθι από καλάμια, έκλεισε το άνοιγμά του και το άφησε να το πάρει το ποτάμι». Ένας βασιλικός υπηρέτης τον βρήκε και τον ανέθρεψε. Ο Σαργκόν έγινε οινόχοος του Λουγκάλ Ζαγκιζί, τον έβγαλε απ' τη μέση μόλις μπόρεσε, κι έγινε ο ίδιος ένας από τους πιο φημισμένους βασιλιάδες, αφού κατόρθωσε να ενώσει όλες τις πόλεις - κράτη σε ένα κραταιό βασίλειο.

Στα 2500 π.Χ., οι θεοί αποφάσισαν να εξολοθρεύσουν το ανθρώπινο γένος που ανεχόταν έναν πολύ αμαρτωλό βασιλιά. Ο κατακλυσμός αφάνισε τους πάντες και τα πάντα πολύ πριν να τον ανακαλύψουν οι εβραίοι και να τον συμπεριλάβουν στην Παλαιά Διαθήκη. Η φτώχεια και η δυστυχία που επί αιώνες ακολούθησαν, δεν εμπόδισαν τους κακούς να γίνουν βασιλιάδες. Την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ., οι διεκδικητές των τοπικών θρόνων εξακολουθούσαν ν' αλληλοσφάζονται για την εξουσία, ρίχνοντας τον λαό στη δυστυχία των χωρίς νόημα γι' αυτόν αιματηρών μαχών. Μερικά χρόνια αργότερα, ο σοφός Χαμουραμπί ένωσε τη Βαβυλωνία, εισέβαλε στη Σουμερία και την κατέκτησε. Ο πολιτισμός της έμελλε να ξεχαστεί ως το 1854, όταν δυο Άγγλοι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν τα ερείπια της Ουρ και συνέχισαν να ψάχνουν στην περιοχή.

Το Μοχέντζο Ντάρο βρίσκεται πιο ανατολικά, στις όχθες του Ινδού ποταμού, στη σημερινή επαρχία του Σιντ, στο Πακιστάν. Ευημερούσε από το 2900 π.Χ. καθώς τολμηροί θαλασσοπόροι έμποροι συναλλάσσονταν με τα κράτη των Σουμερίων και της Βαβυλωνίας φθάνοντας ως τον μυχό του σημερινού Περσικού κόλπου και συνεχίζοντας με φορτία πάνω σε τετράποδα. Πήλινα ζωγραφιστά αγγεία, χειροποίητα ή κατασκευασμένα στον τροχό, ζάρια, πόνια σκακιού, σφραγίδες και νομίσματα άλλαζαν χέρια, ενώ οι εισαγωγές διατηρούσαν το ισοζύγιο, καθώς χάλκινα σκεύη, ορειχάλκινα όπλα και βαμβακερά υφάσματα έρχονταν από το μακρινό Ελάμ.

Το 2001 π.Χ. όμως ήταν η τελευταία από μια σειρά χρονιές ξηρασίας. Οι σοδειές χάνονταν στις βόρειες αγροτικές περιοχές. Οι λαοί πεινούσαν, έφταναν στην εξαθλίωση. Οι χωρικοί μάζεψαν τα κινητά υπάρχοντά τους, πήραν τα όπλα και χύθηκαν να βρουν καινούριους τόπους. Την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ., το Μοχέντζο Ντάρο πλημμύριζε από πεινασμένους εισβολείς. Τους είπαν Αρίους (σανσκριτικά, rī-ar = οργώνω, λατινικά aratrum, ελληνικά άρουρα =καλλιεργημένη γη, άροτρο κ.λπ.). Αργότερα, θα έλεγαν ότι η λέξη σημαίνει ευγενής (αρία φυλή) αλλά τότε άριος σήμαινε γεωργός. Ξεσηκωμένος γεωργός. Την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ., το Μοχέντζο Ντάρο, ο πιο παλιός ινδικός πολιτισμός, σβήστηκε από τον χάρτη. Ξεχάστηκε. Θα περνούσαν κοντά 4000 χρόνια, ώσπου να το ξεθάψει η αρχαιολογική σκαπάνη.

Για την Αίγυπτο, τα πολλά τα ξέραμε. Όταν ο Φαραώ Πέπυς Β' πέθαινε γύρω στα 2140 π.Χ., το Αρχαίο Βασίλειο βούλιαζε στην παρακμή. Εκεί, υπαίτιος ήταν η επίσης αρχαία γραφειοκρατία. Πρώτα δημιουργήθηκε η θέση του Τάτι, ενός ας πούμε διορισμένου γενικού κυβερνήτη που απάλλαξε τον Φαραώ από την ανία της δημόσιας διοίκησης. Μια σειρά από μορφωμένους γραμματείς βοηθούσε τους Τάτι αλλά και διψούσε να τους αντικαταστήσει. Τοπικοί διοικητές σε θέσεις νομάρχη φύτερωναν στην επαρχία. Από μετακλητοί υπάλληλοι, εξελίχθηκαν σε ισόβιους κι αργότερα σε κληρονομικούς. Ο τίτλος και η θέση μεταβιβάζονταν στους κληρονόμους. Γεννήθηκε η φεουδαρχία.

Οι θέσεις των Τάτι έγιναν αντικείμενο ίντριγκας και συνωμοσιών. Και κάποια στιγμή, κάποιος προσεταιρίστηκε το ιερατείο κι αντί για τον Τάτι, ανέτρεψε τον Φαραώ και πήρε τη θέση του (5η δυναστεία). Αφού όμως αποδείχθηκε ότι μπορούσε να ανατραπεί ένας Φαραώ, εξίσου εύκολο γινόταν και κάποιος να ανεξαρτητοποιηθεί από αυτόν. Και οι φεουδάρχες το έκαναν πράξη. Έγιναν τοπικοί βασιλιάδες, τοπικοί μικροί Φαραώ με τον κεντρικό μονάρχη εξίσου μικρό κι ανίσχυρο. Λίγο πριν από το 2000 π.Χ., ήταν η ώρα του λαού να ξυπνήσει. Οι πρώην νομάρχες ξεσηκώθηκαν εναντίον του Φαραώ, οι πλούσιοι εναντίον των πρώην νομαρχών κι ο λαός εναντίον των πλουσιών. Η τρομοκρατία έδιωξε τους γαιοκτήμονες από τα χωράφια τους, ενώ στο Δέλτα του Νείλου εισέβαλαν βεδουίνοι και κυρίευσαν την περιοχή.

Την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ., αιματηρές μάχες συγκλόνιζαν την πεδιάδα του Νείλου σε όλο το μήκος και το πλάτος της, καθώς τοπικοί μονάρχες αλληλοεξοντώνονταν κι από τα πεδία των μαχών ξεπηδούσαν δυο τελικοί διεκδικητές. Θα περνούσαν μερικά ακόμα χρόνια, ώσπου ο Μεντουχοτέπ Β' των Θηβών θα νικούσε σε μια σειρά από αποφασιστικές μάχες, θα εξολόθρευε και τους βεδουίνους και θα ένωνε πάλι το απέραντο κράτος. Στα 1960 π.Χ.

έγινε ο ιδρυτής του Μέσου Βασιλείου.

Στον Ελλαδικό χώρο, το κλίμα δεν ευνοούσε την ανάπτυξη βασιλιάδων. Εκατοντάδες συνοικισμοί ανθούσαν σ' όλα τα νησιωτικά αλλά και τα στεριανά παράλια του Αιγαίου. Οι ναυτικοί μπορούσαν να προβλέψουν τον καιρό για περίπου είκοσι ώρες. Και νησί με νησί, γιαλό με γιαλό, μετέφεραν τα εμπορεύματα ως ψηλά στις εκβολές του Δούναβη, ως τη σημερινή Ισπανία στα δυτικά, στην Αίγυπτο στα νότια και στη Φοινίκη στ' ανατολικά. Μια μονάχα πόλη είχε τότε ανάκτορο και ήταν στη Λέρνα, εκεί που, πολύ αργότερα, ο Ηρακλής θα σκότωνε το τέρας με τα εννέα κεφάλια. Οι μεγάλες πόλεις όμως βρίσκονταν στα βορειοανατολικά: Στη Θερμή της Λέσβου, στην Πολιόχνη της Λήμνου και στην Τροία, ογδόντα χλμ. πιο πέρα. Την Πρωτοχρονιά του 2000 π.Χ. ταρακουνήθηκαν, καθώς η γη άρχισε να σαλεύει.

Ο εμπορικός δρόμος Βορρά - Νότου διέσχιζε τον σπαρμένο με πλούσιους συνοικισμούς κάμπο της Μεσσαράς στην Κρήτη. Τα εμπορεύματα από τις Κυκλάδες ξεφορτώνονταν εκεί όπου αργότερα δημιουργήθηκε η Κνωσός και μεταφορτώνονταν κοντά στην Ιεράπετρα για Αίγυπτο και Φοινίκη, απ' όπου είχαν φτάσειπραμάτειες άλλες με προορισμό τα νησιά. Κι ώσπου να γίνουν όλα αυτά, οι ναυτικοί έβρισκαν χρόνο να ξεσκάσουν. Εκείνη τη νύχτα της Πρωτοχρονιάς του 2000 π.Χ. δεν πρόλαβαν. Εκεί, το ταρακούνημα της γης ήταν σφοδρό και παρατεταμένο. Τα κεριά στους πάγκους των καπηλειών ανατράπηκαν. Οι στέγες έπεσαν στις αναμμένες εστίες. Η φωτιά ξεχύθηκε και σάρωσε τους συνοικισμούς. Η καταστροφή έμοιαζε θεϊκή. Θα περνούσαν εκατό χρόνια, ώσπου οι χτυπημένες τοπικές οικονομίες να συνέλθουν. Στη στροφή του αιώνα, τα πρώτα ανάκτορα της Κνωσού και της Φαιστού θα υψώνονταν περήφανα ξεκινώντας την ανακτορική εποχή των Μινών, του Ροδάμανθου και του Σαρπηδόνα.

(Έθνος της Κυριακής, 9.1.2000) (τελευταία επεξεργασία, 27.8.2009)